

Mötesanteckningar för Libris utvecklingsråd

Mötesdatum och tid: 2023-04-17, kl. 10-12
Plats: Zoom
Närvarande: Carina Bergman (Vitterhetsakademins bibliotek, Riksantikvarieämbetet), Daniel Forsman (Stockholms stadsbibliotek), Jenny Fälth Ling (Ale kommun), Karin Albinsson (Myndigheten för tillgängliga medier), Linda Vidlund (Sveriges lantbruksuniversitet), Sara Kjellberg (Malmö universitet), Stefan Andersson (Uppsala universitet), Olof Berge Kleber (Borås stad), Oskar Laurin (Kungliga biblioteket), Johanna Robinson Aalto (Kungliga biblioteket), Johanna Berglind (Kungliga biblioteket), David Södergren Medin (Kungliga biblioteket)

§ 1. Mötet öppnas

Oskar Laurin hälsar alla välkomna och öppnar mötet. En kort presentationsrunda av alla deltagare.

§ 2. Bakgrund och KB:s arbete med Libris syfte och mål (OL)

Ambitionen för Libris utvecklingsråd är att deltagarna ska ha en gemensam förståelse för i vilket sammanhang rådet verkar. Även om KB fungerar som en de facto systemleverantör av Libris är det inte en krav- och beställarrelation mellan KB och de deltagande biblioteken. Rådets möten bör användas till att identifiera gemensamma utmaningar och kan utgöra underlag för strategiska vägval och prioriteringar av kommande åtgärder. Rena informationspunkter kan med fördel kommuniceras i andra kanaler. Alla frågor är dock välkomna i rådet även om vissa kan komma att besvaras vid sidan av rådets möten.

För att få en förståelse för var de strategiska diskussionerna bör ligga behöver KB vara öppen kring sina egna utmaningar. KB har idag en stor teknisk skuld med stora utmaningar vad gäller totalkostnader för förvaltning av sina system. Det finns även utmaningar kring kompetensförsörjning då det är svårt att rekrytera nödvändiga kompetenser. Utmaningarna är inte unika för KB utan de delas med offentlig sektor och bibliotekssektorn i synnerhet. KB kommer förhoppningsvis kunna ta större kliv vad gäller teknisk utveckling inom vissa områden och etableringen av verksamheten på KB-labb kan vara ett sådant exempel.

Arbetet att ta fram mål och syfte med Libris har diskuterats tidigare med Libris utvecklingsråd. Arbetet pågår på KB under våren. På höstens möte kommer mer information om det.

Rådsmedlemmarna tycker det är bra och viktigt att KB är öppna kring sina utmaningar. Daniel Forsman konstaterar att bibliotekssektorn behöver veta vilka förutsättningar som gäller så att förväntningarna inte blir för höga. Man behöver något att förhålla sig till och utifrån det skapa egna rimliga strategier.

§ 3. Pågående och planerad systemutveckling (JRA)

Johanna Robinson Aalto gick igenom pågående och planerad utveckling. Presentationen bifogas.

§ 4. Förstudien kring Libris sök (JRA)

Johanna Robinson Aalto berättade om den pågående förstudien för Librissök. Presentationen bifogas.

Flera delar av Librissystem är i stort behov av uppdateringar eller behöver bytas ut helt. KB valde att börja med en förstudie för byte av sökgränssnittet till Libriskatalogen (dagens Libris webbsök) då tekniken är gammal, saknar tillgänglighetsanpassning och mycket av utveckling och förvaltning är personberoende. Många andra av Librissystemen berörs på något sätt av Libris sök och tas i beaktande, t.ex. Libris API:er.

Få folkbibliotek använder idag Libris webbsök direkt i sin verksamhet. På mötet kom det upp önskemål från rådsmedlemmar att cirkulation borde ingå eftersom biblioteken då skulle kunna slippa förvaltningen av egna system. Sådana tankar har funnits tidigare, men KB har idag inget uppdrag kring utveckling av en sådan tjänst. Målet med förstudien är att ta fram ett förslag på en ny version av den tjänst som finns idag. Det finns dock en långsiktig plan gällande arkitekturen och beslut om att utveckla system med goda möjligheter att bygga externa tjänster ovanpå.

På mötet ställdes frågan om hur andra länder gör och om vi kan ta lärdom av dessa. KB har kommit längre än de flesta jämförbara verksamheter när det gäller länkade data, vilket gör att det inte finns så mycket att titta på. Utvecklingen av Libris XL påbörjades för många år sedan och nu är det snarare andra länder som tittar på KB. Nu har systemleverantörerna och andra biblioteksverksamheter börjat jobba med utvecklingen av system som kan använda länkade data. Idag är Finland intresserade av att använda sig av Libris XL och att samarbeta med KB i utvecklingen av systemet. KB får även mycket frågor från andra länder, bl.a. Estland och Belgien, om utvecklingen av Libris XL och tillämpningen av länkade data. I förstudien för Libris sök tittar KB också på andra söktjänster och hur de fungerar för slutanvändare, t.ex. Finska nationalbibliotekets tjänst Finna.fi och New York Public Library (www.nypl.org).

I dagsläget är det svårt för Librisbiblioteken att göra tillämpningar på det länkade datat i Libris, men det är ett område där det genom nödvändiga utvecklingsinsatser kan bli möjligt att genomföra en transformation framöver som kan frigöra resurser.

Rådsmedlemmarna lyfter att det är viktigt att KB kommunicerar tydligt externt vad som är på gång i den kommande utvecklingen.

§ 5. Librisutbildningar: postförsörjning, resurser och samarbete (OL)

En grundkurs i katalogisering anordnas digitalt i maj och en liknande insats planeras till hösten. Många bibliotek ansluter sig till Librissamarbetet nu och av dessa lämnar vissa sina

tidigare avtal med BTJ. Många små organisationer ansluter sig enskilt medan andra gör det genom större samarbeten. Detta resulterar i att många behöver kunskap i katalogisering. I praktiken kommer många av de små organisationerna inte att katalogisera i någon större utsträckning. Men i dagens överenskommelser ingår det att biblioteket ska kunna katalogisera och anslutningarna skapar därför en ökad efterfrågan på utbildningar. Sammantaget har KB svårt att leva upp till de utbildningsbehov som dagens samarbetsform och överenskommelser ger upphov till.

Just nu pågår strategiska diskussioner på KB om hur man ska kunna försörja Libris med metadata i framtiden på bästa sätt. Frågan är om dagens lösning är hållbar. Om personal från deltagande bibliotek sällan katalogiserar är det svårt att behålla kunskapen över tid och bättre automatiska flöden skulle minska behovet av manuella insatser. KB ser över frågor om kompetensbehov hos biblioteken och KB:s utbildningsinsatser och behöver rådets stöd för kommande prioriteringar av detta.

Sara Kjellberg påpekar att utbildningsinsatser i katalogisering är helt nödvändiga idag. Hur bygger vi annars ett "community"? Utbildningar behöver ingå i en större strategi än bara gällande en grundkurs. Behovet av kunskap är enormt! Utan utbildningsinsatser urholkas även samarbetet. Libris kunde vara en hubb för ett kompetenslyft, det är inte bara viktigt att kunna katalogisera utan att kunna mer om hela processen. Det gäller att tänka bredare än bara handlaget, det handlar om förståelse för sökningar och metadata.

Andra möjligheter som kom upp handlade bland annat om Digiteket som forum, uppdragsutbildningar, samverkan med regioner och annan kompetensförsörjning än katalogisering. Man ser att KB borde samordna biblioteksväsendet och facilitera transformationen kring metadataförsörjning, annars gör någon annan det. KB behöver vara proaktiva, annars är man ute.

§ 6. Lite nytt för kännedom (DSM och JB)

Biblioteksdagarna

Libriskoordinatörerna kommer att delta med en poster och representera Libris. Posterrubriken kommer att lyda; *Libris: ett öppet samarbete mellan 600 biblioteksorganisationer!* Vi kommer främst att lyfta samverkan och efterfråga lokala samarbetsprojekt och uppmuntra till input från konferensdeltagarna.

Bokmässan

Under bokmässan kommer Libriskoordinatörerna att ha med en programpunkt på bibliotekscenen med rubriken "*Libris växer och utvecklas*". En informationsinsats där vi berättar om den senaste tiden med systemutveckling och arbete med nya Libris sök. Vi kommer även att prata om hur många folkbibliotek som nu är med i Libris och de utmaningar och möjligheter det innebär framåt.

Utbildning i Libris och katalogisering

Det kom över 220 intresseanmälningar och ungefär 150 deltagare kommer ges plats i vår. Utbildningen görs under tre veckor på zoom. Av dessa kan de 60 som är helt nya katalogisatörer och ensamma anställda i organisationer delta i extra genomgångar av övningar. De som inte kommer att katalogisera på en gång i sitt arbete uppmanades gå utbildning i höst istället.

Det fanns även ett intresse hos personer som inte har katalogisering i sin tjänst idag, exempelvis för att kunna söka arbete som katalogisatör framöver. Den utbildning KB ger riktar sig till Librisbibliotek och till personal som katalogiserar i Libris eller ska göra det efter utbildning.

Vidareutveckling av Metadatabyrån

Metadatabyrån lanserades för ca 4 år sedan och är ett digitalt stöd för katalogisatörer. KB arbetar nu med en uppdatering av sidan, men tyvärr har den byrå som anlåtats inte blivit klara i tid och vi kan i dagsläget inte säga när den blir färdig.

§ 7. Övriga frågor

Många av frågorna som kommit in har hanterats i andra kanaler och alla har kunnat ta del av svaren. De frågor som tas upp på möten behöver kännas angelägna för alla. Framöver går det givetvis bra att skicka in vilka frågor som helst och KB väljer lämpliga frågor till ett möte, medan alla kan bifogas i svar på sådant som går via andra kanaler.

a. Fråga kring stärkt samverkan

Uppdraget kring stärkt samverkan kom med finansiering om 10 mkr. Uppdraget är tvådelat: KB ska ta fram förslag på samverkan och ha långsiktigt ansvar för vissa nationella digitala tjänster.

Idag pågår kartläggningar av befintliga myndighetsuppdrag på biblioteksområdet (KB, MTM, Kulturrådet och Skolverket) som tidsmässigt går omlott och in i varandra. Detta behöver redas ut för att identifiera förenklings- och samarbetspotential mellan myndigheterna.

Insamling av underlag från intressenter görs med regioner, högskolebibliotek (via SUHF) och specialbibliotek. Hur information praktiskt ska hämtas in från de kommunala biblioteken är den stora nöten att knäcka. SKR har ett chefsnätverk för kommunala bibliotekschefer, men detta kan inte användas som representativt för alla kommunala bibliotek.

Nationella digitala tjänster kartläggs. Tjänsterna är generellt sätt dåligt finansierade och har en skör förvaltning. En analys ska göras och förslag till åtgärder för

långsiktigt stabilare förvaltning ska ges. Libris utvecklingsråd är ett forum där aspekter av detta kan komma att behandlas framöver.

I september sker delrapportering och slutrapportering ska ske 2024-12-01. Satsningen *Stärkta bibliotek* där folkbiblioteken har kunnat söka omfattande utvecklingsbidrag via Statens kulturråd avslutas 2023. Under 2023 har Kulturrådet i uppdrag att utreda folkbibliotekens framtida behov och uppdraget slutrapporteras till regeringen i december 2023. Underlag från det uppdraget hinner alltså inte komma in innan budgeten läggs för 2024. KB ska vara delaktiga i underlaget som tas fram av Kulturrådet och myndigheterna avser synka sina analyser och rapporteringar inom de nu pågående närliggande uppdragen på biblioteksområdet. Det finns en gemensam myndighetsövergripande arbetsgrupp för analysarbetet där även Myndigheten för tillgängliga medier ingår.

§ 8. Avslut och nästa möte

Inför kommande möte kommer KB att skicka ut möjliga diskussionspunkter som rådsmedlemmarna sedan kan lämna synpunkter på. Exempel på sådana områden som kommit upp under dagens möte är arbete med Libris vision och mål, metadataförsörjning, utbildningsfrågor, testning vid utveckling och regeringsuppdrag som berör Libris.

KB skickar ut en doodle med förslag på tider och datum i oktober. Mötet bestämde att nästa möte blir digitalt och är 3 timmar långt. Förslag att då ta paus varje timme samt att stimulera diskussion med t.ex. break out rooms kom upp.

Mötet tyckte också att rådet kan skapa ett mejl-forum där vi kan informera, ställa frågor och avhandla ärenden mellan mötena.

Miriam Björkhem, enhetschef på Enheten för metadata och nationalbibliografen på KB, kommer att adjungeras till nästa möte, eftersom många frågor berör dessa områden.

Sekreterare

Johanna Berglind

Justeras av

Oskar Laurin